

Θεατρικές παραστάσεις που συμμετέχουν άτομα με αναπηρία

Σκοπός

Σκοπός αυτού του φύλλου εργασίας είναι να ανακαλύψετε το περιβάλλον της τέχνης του θεάτρου και πώς να προσαρμόσετε και να σχεδιάσετε θεατρικές παραστάσεις ώστε να συμπεριλάβετε άτομα με αναπηρία.

Σε αυτό το φύλλο εργασίας, θα:

- ✓ - Μάθετε περισσότερα για το θεατρικό περιβάλλον,
- ✓ Μάθετε περισσότερα για τις επιδράσεις που μπορεί να έχει η θεατρική πρακτική στα άτομα με αναπηρία,
- ✓ Μάθετε περισσότερα για τις διάφορες δραστηριότητες που μπορούν να εφαρμοστούν για να γίνουν οι θεατρικές παραστάσεις πιο συμπεριληπτικές.

Τι θα χρειαστείτε:

- Ένα δωμάτιο με σκηνή, καρέκλες και μαξιλάρια.
- Ένα υπολογιστή συνδεδεμένο στο διαδίκτυο, ένα χρονόμετρο, απαλή μουσική.

Προκλήσεις και ζητήματα

Υπόβαθρο

Η ελληνική προέλευση της λέξης "θέατρον" σημαίνει "μέρος όπου κάποιος παρακολουθεί". Το θέατρο αντιπροσωπεύει "παραστάσεις στις οποίες οι ηθοποιοί, βρίσκονται σε συνθήκες και καταστάσεις που δημιουργούνται από ένα κείμενο και το όραμα ενός σκηνοθέτη, ενσαρκώνουν χαρακτήρες για ένα εξωτερικό βλέμμα (το κοινό), σε περιορισμένο χρόνο και χώρο. Οι γραπτοί διάλογοι ονομάζονται θεατρικά έργα, αλλά μπορεί επίσης να υπάρχουν και γραπτά ή ακόμη και έργα χωρίς λόγια. Υπάρχουν επίσης έργα μουσικού θεάτρου. Το θέατρο ανήκει στην κατηγορία της σκηνικής τέχνης.

Το θέατρο αφορά, επίσης, την αναπαράσταση, την ερμηνεία και τη σκηνοθεσία. Είναι ένα κυριολεκτικό είδος και το κτίριο στο οποίο λαμβάνει χώρα η θεατρική παράσταση.

Επιπλέον, υπάρχουν διάφορα θεατρικά είδη όπως:

- **Τραγωδία:** Ένα θεατρικό έργο που σκηνοθετεί μια ιστορία με μοιραία κατάληξη.
- **Το δράμα:** Σκηνοθεσία ενός παθιασμένου ήρωα και των τραγικών του γεγονότων
- **Η κωμωδία:** Επιδιώκει να κάνει τον κόσμο να γελάσει, να εκτονωθεί με μια πιο ανάλαφρη πλοκή
- **Η φάρσα:** Αντιπροσωπεύει μια σύντομη κωμωδία που προτάσσει σκηνικά παιχνίδια.
- **Το θέατρο της λεωφόρου:** Θέτει σε σκηνή τον κόσμο της μπουρζουαζίας

Οι πέντε (5) πυλώνες του θεάτρου είναι: **η ακρόαση- η δύναμη της ομάδας- η αποφασιστικότητα ή η αυτοπεποίθηση- η έκφραση των συναισθημάτων και η δημιουργικότητα.**

Σημειώστε ότι η θεατρική τέχνη είναι μια συλλογική εμπειρία, ασκείται γενικά ομαδικά και εγγράφεται στον παρόντα χρόνο (δεν υπάρχουν συγκεκριμένα ίχνη όπως μπορεί να είναι ο ζωγράφος και η ζωγραφική του).

Μια σειρά από ερωτήματα έρχονται στο μυαλό μας όταν συζητάμε τα θέματα της ένταξης, της αναπηρίας, της τέχνης και της αισθητικής. Ακολουθούν ορισμένα από αυτά: Ποια είναι η θέση της αναπηρίας στις θεατρικές παραστάσεις; Πώς βλέπουμε το άτομο σε αναπηρικό καροτσάκι που παίζει σε ένα θεατρικό έργο, αναδεικνύοντας την ευαλωτότητα της αναπηρίας; Μιλάμε για προσβασιμότητα ή ένταξη μέσω της τέχνης; Είναι το θέατρο ένα μέσο ευαισθητοποίησης, εκπαιδευτικής υποστήριξης, θεραπείας;

Θεατρικές παραστάσεις και άτομα με αναπηρία στον 21ο αιώνα

Η αναπηρία ορίζεται από τον ΠΟΥ (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) ως εξής: "Η αναπηρία είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ υποκειμένων που αντιπροσωπεύουν μια ιατρική κατάσταση (π.χ. εγκεφαλική παράλυση, σύνδρομο Down ή κατάθλιψη) και προσωπικών και περιβαλλοντικών παραγόντων (π.χ. αρνητικές συμπεριφορές, μη προσβάσιμα μέσα μεταφοράς και δημόσια κτίρια και περιορισμένη κοινωνική υποστήριξη)".

Υπολογίζεται ότι πάνω από το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει με αναπηρία (πάνω από ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι). Η θεατρική τέχνη μπορεί να είναι ένας καλός τρόπος για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις διάφορες αναπηρίες.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η θεατρική κοινότητα για να καταστήσει αυτή τη μορφή τέχνης πιο συμπεριληπτική μπορούν να γίνουν αντιληπτές με διάφορους τρόπους, όπως η προσαρμογή των χώρων διεξαγωγής, η

συγγραφή θεατρικών έργων και η προσέγγιση ατόμων με αναπηρίες. Υπάρχουν πολλά ερωτήματα που μπορεί να θέσει κανείς στον εαυτό του όταν σκέφτεται για το θέατρο και την αναπηρία, για παράδειγμα:

1. Πώς να συμπεριλάβει κανείς άτομα με αναπηρία σε μια θεατρική εταιρεία;
2. Πώς να ομογενοποιήσουμε τις ασκήσεις πρόβας;
3. Πώς να επιτρέψουμε στα άτομα με αναπηρία να εκφραστούν ανοιχτά;
4. Είναι οι χώροι των παραστάσεων προσαρμοσμένοι σε άτομα σε αναπηρικά αμαξίδια;
5. Μπορεί το άτομο με προβλήματα όρασης να συμπεριλάβει στη σκηνή για παράδειγμα το σκύλο-οδηγό του);
6. Πώς αντιμετωπίζει το κοινό ένα μικτό θεατρικό έργο (άτομα με αναπηρία έναντι ατόμων χωρίς αναπηρία);

Να ανταποκριθούν στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και να είναι πιο συμπεριληπτικοί σύμφωνα με τους 21 ΣΒΑ. Χρειάζονται αλλαγές στην κοινωνική πολιτική και στην αφήγηση του έθνους για τον πολιτισμό της αναπηρίας μέσω της διαθεσιμότητας πλήρως προσβάσιμων, παγκόσμιας κλάσης θεάτρων και παραμουθιών. Το Εθνικό Θέατρο για την Αναπηρία είναι ένας οργανισμός που επικεντρώνεται σε αυτόν τον στόχο και παρέχει ένα καθοδηγητικό μοντέλο στην προσβασιμότητα για τον καλλιτεχνικό και πολιτιστικό τομέα.

Ηθοποιοί, συγγραφείς και σκηνοθέτες προβληματίζονται σχετικά με το πόσο μακριά είναι τα θέατρα ως προς την ενίσχυση της προσβασιμότητας για το κοινό και τους δημιουργούς. Περισσότερα μπορείτε να διαβάσετε στο άρθρο της Isabel Flynn μέσω αυτού του συνδέσμου:

<https://www.theguardian.com/stage/2020/jan/27/theatre-access-actors-writers-directors-theatres-accessibility>

Adaptation

- Θέατρο: Συνεργατική και συλλογική εμπειρία.

Η συνεργατική εμπειρία ορίζεται ως "εργασία που γίνεται από κοινού από πολλά άτομα που συγκεντρώνουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, οργανώνουν και συντονίζουν τις ενέργειές τους για να επιτύχουν ένα αποτέλεσμα για το οποίο είναι συλλογικά υπεύθυνοι". Το θέατρο επιτρέπει μια συλλογική εμπειρία. Βοηθά επίσης να σπάσει η απομόνωση των ατόμων που ζουν με αναπηρία και συμβάλλει στην καλύτερη κοινωνική αναγνώριση. Ο καθένας είναι ελεύθερος να εκφραστεί ανεξάρτητα από τη δυσκολία ή την αναπηρία του.

- Θέατρο: Μια παιχνιδιάρικη εμπειρία

Η έννοια του "παιχνιδιού" παραπέμπει στην ευχαρίστηση, στην αυτοανάπτυξη. Το θέατρο μπορεί να αποτελέσει ένα εξαιρετικό πεδίο παιχνιδιού, ελευθερίας, λεκτικής και σωματικής έκφρασης, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης για τα

άτομα που ζουν με αναπηρία. Επιτρέπει στους ανθρώπους να δημιουργήσουν έναν χαρακτήρα και να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο σε αυτόν.

Το παιχνίδι ρόλων επιτρέπει στα άτομα με αναπηρία να εκφραστούν και επιτρέπει, επίσης, την εξωτερίκευση όσων υπάρχουν μέσα μας.

- Το θέατρο: Χώρος δημιουργίας και προσωπικής ανάπτυξης

Η τέχνη του θεάτρου είναι η συνάντηση διαφόρων συστατικών όπως ο ηθοποιός, το κοινό και το παιχνίδι ρόλων. Η επένδυση σε ένα δημιουργικό έργο όπως το θέατρο μπορεί να επιτρέψει στα άτομα που ζουν με αναπηρία να αποκτήσουν ένα άλλο νόημα στη ζωή τους. Η δημιουργία μπορεί να είναι μια απελευθερωτική εμπειρία και έτσι, να εκτιμήσουν τη διαφορά.

The use of the theatrical medium has multiple benefits such as, the Η χρήση του θεατρικού μέσου έχει πολλαπλά οφέλη όπως, η βελτίωση της αυτοεκτίμησης, η υπέρβαση του εαυτού, η απελευθέρωση της έκφρασης των συναισθημάτων και της γλώσσας του σώματος. Συμβάλλει, επίσης, στη βελτίωση της διαχείρισης του άγχους, συμμετέχει στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, αναπτύσσει τη φαντασία και έχει χειραφετητικά αποτελέσματα. Το θέατρο επιτρέπει την ύπαρξη μέσα σε μια ομάδα και την ελεύθερη έκφραση.

Παραδείγματα και πηγές έμπνευσης

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα θεατρικών δραστηριοτήτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με άτομα με αναπηρίες (σύνδρομο Down, μαθησιακές δυσκολίες, προβλήματα ακοής και ομιλίας, σωματικές αναπηρίες)

Δραστηριότητα 1 - Χρήση του χώρου

Στόχος αυτής της άσκησης είναι η οικειοποίηση του χώρου. Οι εκπαιδευόμενοι καθοδηγούνται να περπατήσουν γύρω από έναν καλά καθορισμένο χώρο (που αντιπροσωπεύει τη σκηνή). Όταν ο συντονιστής χτυπάει παλαμάκια, όλοι οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να ακινητοποιηθούν κ.ο.κ. Η κίνηση είναι ελεύθερη (π.χ. ένας μαθητής μπορεί να σταθεί με τα χέρια ψηλά, όταν ο συντονιστής χτυπάει παλαμάκια).

Αυτή η δραστηριότητα σας επιτρέπει να αναπτύξετε τις αισθητηριακές σας αντιλήψεις, την περιέργειά σας, να κάνετε μια σωματική δραστηριότητα και να μάθετε να ακούτε οδηγίες.

Δραστηριότητα 2 - Άσκηση απομνημόνευσης

Σε κύκλο. Με τη σειρά, ο καθένας δίνει το μικρό του όνομα και ο επόμενος πρέπει να απομνημονεύσει το όνομα του άλλου και να το πει δυνατά. Ο στόχος αυτής της άσκησης είναι να εργαστείτε στην απομνημόνευση.

Αυτή η δραστηριότητα μας επιτρέπει να δουλέψουμε στην απομνημόνευση παρά την αναπηρία, να νιώσουμε ότι μας εκτιμούν και να μάθουμε να συμμετέχουμε σε μια ομάδα.

Δραστηριότητα 3 - Άσκηση παντομίμας

Σε μικρές ομάδες. Σκοπός αυτής της άσκησης είναι να μιμηθείτε μια κατάσταση, μια δουλειά κ.λπ. και να κάνετε τους συμμαθητές σας να την μαντέψουν.

Η άσκηση αυτή επιτρέπει να δουλέψει η φαντασία, ο συντονισμός των κινήσεων και να αναπτυχθεί ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας. Επιτρέπει, επίσης, να χρησιμοποιηθούν διάφορες αισθήσεις, όπως η αφή και η όραση.

Δραστηριότητα 4 - Άσκηση σωματικής έκφρασης

Οι συμμετέχοντες είναι ελεύθεροι να κινηθούν στη σκηνή. Οι οδηγίες για αυτή την άσκηση είναι ότι ο συντονιστής πρέπει να ορίσει το πρώτο άτομο που θα ξεκινήσει. Κάθε άτομο με τη σειρά του προτείνει μια κίνηση, την οποία επαναλαμβάνουν οι υπόλοιποι. Η άσκηση αυτή επιτρέπει στους συμμετέχοντες να μάθουν να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον, να γνωρίζουν ο ένας τον άλλον και να ακούν τις οδηγίες.

Δραστηριότητα 5 - Άσκηση χαλάρωσης

Σε κύκλο. Κάθε άτομο κάνει μασάζ στους ώμους στο άτομο που βρίσκεται μπροστά του. Η αλλαγή κατεύθυνσης μπορεί να γίνει μετά από ένα έως δύο λεπτά. Μέσω αυτής της άσκησης, ο μαθητής μαθαίνει να διαχειρίζεται τα συναισθήματά του, να εμπιστεύεται το άλλο άτομο και να ενισχύει την αυτοπεποίθησή του. Αυτή η άσκηση σας επιτρέπει, επίσης, να μάθετε να χαλαρώνετε, να διοχετεύετε τα συναισθήματά σας και να δουλεύετε την αναπνοή σας.

Επιπρόσθετες πηγές

- Αναπηρία και υγεία.

Αυτή η πηγή θα σας επιτρέψει να μάθετε περισσότερα για την αναπηρία γενικά και τη στρατηγική των Ηνωμένων Εθνών για την ένταξη της αναπηρίας.

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

- Ένταξη, μην ξεχνάτε εμάς : Disabilities in Performing Arts.

Αυτή η πηγή θα σας βοηθήσει να μάθετε περισσότερα για την εκπροσώπηση των ατόμων με αναπηρία στις τέχνες.

<https://harvardpolitics.com/disabilities-in-performing-arts/>

Σύμφωνα με τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα του προγράμματος Team of art, εδώ είναι μια επιπλέον πηγή στα γαλλικά

- Βίντεο για την απεικόνιση του σιωπηλού θεάτρου

https://www.youtube.com/watch?v=IZVUs9_GVA4

